

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ وَّعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

مطالعات اجتماعی

سوم دبستان

این کتاب، شامل کتاب درسی و کاربرگه‌های فعالیت است.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	مطالعات اجتماعی سوم دبستان - ۳۰۷
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	ناصر باهتر، طیبه حمزه‌بیگی، محمدرضا سنگری، لطیف عیوضی، ناهید فلاحیان، زهرا گیتی‌نژاد، محمدشریف متولی‌الموتی، منصور ملک‌عباسی، محمود معافی و کبری هاشمی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	ناهید فلاحیان، نازیبا ملک‌محمودی (مؤلفان) - حسن ستایش (ویراستار ادبی)
شناسه افزوده آماده‌سازی :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
نشانی سازمان :	احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری‌یونسی (مدیر هنری) - محمد عباسی (طراح گرافیک و صفحه‌آرا) - طاهره حسن‌زاده (طراح جلد) - نسیم بهاری، گلنار ثروتیان، بریسا ملکی و صبا صفا (تصویرگران) - طیبه رحیمی، مریم جوادی، حمیدرضا همتی، پیمان حبیب‌پور، نازیبا ملک‌محمودی، اعظم لاریجانی، زینب احمدی، نسیم یزدی و سیامک سلیمانی‌نژاد (عکاسان) - فاطمه باقری‌مهر، زهرا ایمانی‌نصر، علیرضا کاهه، علیرضا ملکان، فاطمه پزشکی، حمید نابت کلاجهی و مریم دهقان‌زاده (امور آماده‌سازی)
ناشر :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۰۹۲۶۶-۸۸۳، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ شرکت افست : تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آبعلی، پلاک ۸، تلفن : ۰۹۳-۷۷۳۳۹، دورنگار : ۰۹۷-۷۷۳۳۹، صندوق پستی : ۱۱۱۵۵-۴۹۷۹
چاپخانه :	شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ نهم ۱۳۹۹
	برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.com یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت جایی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978-964-05-1915-8

شابک ۸-۱۹۱۵-۰۵-۹۶۴-۹۷۸

یکی از نزدیکان امام تعریف می کرد که یک روز امام به من گفتند: «وقتی من برای دیدن مردم و صحبت کردن به حسینیه می روم، به فکر بچه ها هستم. آن قدر بچه ها را دوست دارم که اگر وقت صحبت کردن، بچه ای گریه کند یا دستش را برای من تکان بدهد، حواسم پرت می شود و به آن بچه فکر می کنم.»

فهرست

فصل اول: من بزرگ تر می شوم

- درس ۱: من به دنیا آمدم..... ۲۰
- درس ۲: من بزرگ تر شده ام ۴
- درس ۳: آیا ما مثل هم هستیم؟ ۷

فصل دوم: خانواده

- درس ۴: اعضای خانواده ۱۲
- درس ۵: خانواده ام را دوست دارم ۱۴
- درس ۶: تغییر در خانواده ۱۶
- درس ۷: از بزرگ ترها قدردانی کنیم ۱۸

فصل سوم: همکاری در خانواده

- درس ۸: چرا با هم همکاری می کنیم؟ ۲۴
- درس ۹: مقررات خانه ی ما ۲۷

فصل چهارم: نیازهای خانواده

- درس ۱۰: نیازهای خانواده چگونه تأمین می شود؟ ۳۰
- درس ۱۱: منابع ۳۲
- درس ۱۲: درست مصرف کنیم ۳۶
- درس ۱۳: بازیافت ۴۰

فصل پنجم: خانه ی ما

- درس ۱۴: خانه ام را دوست دارم ۴۴
- درس ۱۵: خانه ها با هم تفاوت دارند. ۴۶
- درس ۱۶: خانه ی شما چه شکلی است؟ ۴۸
- درس ۱۷: از خانه محافظت کنیم ۵۱

فصل ششم: مدرسه ی ما

- درس ۱۸: مدرسه ی دوست داشتنی ما ۵۶
- درس ۱۹: مکان های مدرسه را بشناسیم ۶۰

فصل هفتم: از خانه تا مدرسه

- درس ۲۰: خانه ی شما کجاست؟ ۶۴
- درس ۲۱: جهت های اصلی ۶۶
- درس ۲۲: پُست ۶۸
- درس ۲۳: ایمنی در کوچه و خیابان ۷۰

سخنی با معلمان عزیز و والدین گرامی

مطالعات اجتماعی یک حوزه‌ی مهم یادگیری است که از انسان و تعامل او با محیط‌های گوناگون در طی زمان‌های مختلف (گذشته، حال و آینده) و جنبه‌های گوناگون این تعامل (سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، محیطی و ...) بحث می‌کند. کتاب مطالعات اجتماعی بر اساس راهنمای برنامه‌ریزی این درس برای دوره‌ی آموزشی عمومی^۱ نوشته شده است. رویکرد اصلی برنامه‌ی جدید مطالعات اجتماعی، «رویکرد فرهنگی — تربیتی» است. این برنامه سعی می‌کند زمینه‌های تربیت فردی و اجتماعی کودکان و نوجوانان را در بستر عناصر و عرصه‌های برنامه‌ی درسی ملّی مبتنی بر رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی فراهم آورد. رویکرد سازماندهی محتوا در این برنامه تلفیقی است. به طوری که دو یا چند حوزه و مفاهیم کلیدی آن‌ها از مباحث اقتصادی، اجتماعی، تاریخی، جغرافیایی، فرهنگی و ... متناسب با موضوع درس با یکدیگر تلفیق می‌شوند.

رویکرد اصلی یاددهی — یادگیری نیز رویکرد مبتنی بر پرورش مهارت‌های کاوشگری است.

برای آموزش بهتر این برنامه‌ی جدید از شما می‌خواهیم که موارد زیر را رعایت کنید:

۱- کتاب راهنمای معلم را به دقت بخوانید.

۲- به پرورش مهارت‌ها و نگرش‌ها توجه کنید.

کسب مهارت‌های زندگی اجتماعی یکی از اهداف مهم این کتاب است. دانش‌آموزان باید بتوانند آموخته‌های خود را در زندگی واقعی به کار ببرند. آموزش مطالعات اجتماعی زمانی به اهداف خود دست می‌یابد که در نگرش‌ها و باورهای دانش‌آموزان نیز تغییرات مطلوب بوجود آید. برای این مقصود در این کتاب فعالیت‌های دروس و کاربرگ‌ها طوری طراحی شده تا فضایی برای پرورش مهارت‌ها و درونی‌سازی ارزش‌ها به وجود بیاید، لذا لازم است از طراحی سؤال و جواب‌های کلیشه‌ای خودداری کنید، از کتاب‌های تست و تمرین متداول بپرهیزید و به انجام فعالیت‌های کتاب بها بدهید.

۳- تدریس محتوای کتاب را با شرایط محلی و بومی منطبق کنید.

اگرچه بخش اعظم محتوای کتاب به موضوعات مشترک و ضروری برای همه‌ی دانش‌آموزان کشور اختصاص یافته است، با این حال شما معلم عزیز می‌توانید با طراحی فعالیت‌های مناسب، به نیازهای خاص منطقه‌ی زندگی خود پاسخ دهید و به گسترش آگاهی‌ها و مهارت‌های اجتماعی که به محل زندگی دانش‌آموز مربوط می‌شوند، کمک کنید.

۴- تفاوت‌های فردی را در نظر بگیرید.

یادگیرندگان با درجات و سرعت مختلف رشد می‌کنند و به روش‌های مختلف یاد می‌گیرند. روش تدریس و فعالیت‌ها باید به اندازه‌ای متنوع باشند تا همه‌ی دانش‌آموزان با تفاوت‌های ذهنی، فرهنگی و خانوادگی بتوانند از آن‌ها بهره‌برداری کنند. نباید انتظار داشته باشیم همه‌ی دانش‌آموزان آنچه را یاد گرفته‌اند، به یک روش بیان کنند. برای مثال همه‌ی آن‌ها بتوانند خوب نقاشی کنند یا خوب داستان بگویند. به‌علاوه دستیابی به برآیندی قابل قبول از انجام فعالیت‌ها کافی است و لزومی ندارد که همه‌ی دانش‌آموزان همه‌ی فعالیت‌ها را درست و کامل انجام دهند.

۵- شیوه‌های مناسب ارزشیابی را به کار ببندید.

به‌منظور سنجش میزان تحقق اهداف مهارتی و نگرشی کتاب باید از به کارگیری صرف شیوه‌های مرسوم و کلیشه‌ای آزمون‌های نوشتاری و چهارگزینه‌ای خودداری کنید. به ارزشیابی مستمر فعالیت‌ها توجه کنید. مشاهده، گفت‌وگو، مشارکت در کار گروهی، جمع‌آوری اطلاعات و همه‌ی فعالیت‌های دانش‌آموزان را در نظر بگیرید.

۶- مشارکت خانواده‌ها را جلب کنید.

بسیاری از مهارت‌های زندگی که در این کتاب آورده شده باید در محیط خانواده گسترش و پرورش یابند. لذا توجه خانواده‌ها در این زمینه ضروری است و شایسته است جلسات مداوم با آن‌ها برگزار شود.

● از انجام هرگونه مشق و رونویسی از روی متون و قصه‌های این کتاب یا نوشتن سؤال و جواب‌های کلیشه‌ای روی متون و درس‌ها، خودداری کنید.

● فعالیت‌های مربوط به نقشه، تنها در محدوده‌ی پرسش‌های کتاب و کاربرگ‌های ضمیمه انجام شود. به‌هیچ‌وجه دانش‌آموزان را وادار به ترسیم نقشه و فعالیت‌های اضافی نکنید. یافتن مکان‌ها بر روی نقشه کافی است. امید است شما معلمان عزیز با به کارگیری روش‌های مناسب، فضایی پرنشاط و دلپذیر در کلاس این درس فراهم کنید.

گروه مطالعات اجتماعی — دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

دانش آموز عزیز

از اینکه با خواندن این کتاب همراه ما هستی، خوشحالیم. در این کتاب، تو درباره‌ی بزرگ‌تر شدن خودت و خصوصیتی که داری، بیشتر یاد می‌گیری. بعد درباره‌ی خانه و خانواده‌ات مطالبی می‌آموزی. اینکه چطور افراد خانواده‌ات را بیشتر دوست بداری، به آن‌ها احترام بگذاری و با آن‌ها بهتر زندگی کنی.

مدرسه، خانه‌ی دوم ماست. یاد می‌گیری که بیشتر و بهتر با کسانی که در مدرسه برای تو تلاش می‌کنند، همکاری کنی و از مدرسه و کلاس هم مانند خانه‌ات مراقبت کنی. همچنین با آموختن مطالب این کتاب با نکات ایمنی و مقررات عبور و مرور آشنا می‌شوی و امیدواریم این نکات را رعایت کنی تا همیشه سلامت بمانی. ما امیدواریم درس‌های این کتاب را دوست داشته باشی و از انجام فعالیت‌های آن لذت ببری.

نویسندگان کتاب

من بزرگ تر می شوم

فصل ۱

